

Anayasa, Hukuk Ve Demokrasi Öcalan'a Ve DEM Parti'ye Emanet Mi?

Yazar: Mehmet Gün / 📅 11 Ağustos 2026, Salı / 🗳️ Oda: Siyaset

"Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun" (Çerçeve Yasa) TBMM'de 562 milletvekilinin 467'sinin oylarıyla kabul edildi. Fotoğrafta DEM Parti Meclis Grubu oylama sonrası Genel Kurul salonunda görülüyor. (Foto: X-@DEMGeneMerkezi)

Türkiye'nin en önemli sorunu hakkında düzenlenen "Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun" Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) 10 Ağustos günü uzun tartışmalar sonunda 562 milletvekilinin 467'sinin oyları ile kabul edildi. Hayırlı olsun, kazasız belasız sona erdirmek nasip olsun.

Kanun, Millî Dayanışma Kardeşlik Demokrasi Komisyonu'nun 18 Şubat 2026'da kabul ettiği rapordaki örgütün feshi, silahların teslimi ve üyelerinin topluma kazandırılması yönündeki tavsiyelerini yerine getiriyor, fakat, örgüt üyeleri ile benzer ifade özgürlüğü suçlarından tutuklu ve hükümlü bulunanlar için şartlı salıverme bile getirmediği gibi "Demokratikleşme" tavsiyelerinin hiçbirini hayata geçirecek hiçbir düzenleme içermiyor.

Örgütün feshi şart

1 Haziran 2005'ten önce işlenmiş olan müebbet hapis veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlar, müebbet hapis veya ağır hapis ile cezalandırılmış olanlar ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen kasten adam öldürme suçlarından mahkûm olmuş olanları kapsam dışında tutan kanunun uygulanması, PKK/KCK ve bununla bağlantılı her türlü oluşumun fiilî varlığına son

verdiğinin ve kontrolü altında bulunan her türlü silah ve mühimmatı teslim ettiğinin güvenlik kurumlarınca tespiti ve bunu teyit eden Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararının Resmî Gazetede (RG) yayınlanmasına bağlı.

Ertelemeler örtülü af mı?

Kanunun kapsamındaki Örgütü kurma, yönetme, üye olma, bilerek ve isteyerek yardım etme, propagandasını yapma suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile örgüt lehine işlenen terörizmin finansmanı suçları nedeniyle yürütülen soruşturma ve kovuşturmalardan cezanın üst sınırı 15 seneden az olanlar 5 sene süreyle, 15 seneden fazla olanlar 10 sene süreyle; bu suçlardan 15 yıldan az hapse mahkûm olanların cezalarının infazı 5 yıl, 15 yıldan fazla hapse mahkûm olanların cezalarının infazı 10 yıl süreyle ertelenecek, hak yoksunlukların kaldırılabilir.

Erteleme süreleri içinde suç işlenmediği takdirde: mahkûmiyet kararları infaz edilmiş sayılacak, soruşturmalarda “kovuşturma yapılmasına yer olmadığı” kararı, davalarda ise düşme kararı verilecek.

Selahattin Demirtaş serbest kalır

Teklifeye göre 1 Haziran 2005'ten sonra işlenen suçlar nedeniyle (4 yıl ve 42 yıl gibi) süreli hapse mahkûm Selahattin Demirtaş'ın – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları gereğince değil- süreli hapis cezalarının infazının ertelenmesi suretiyle serbest kalması gerekiyor. Hak yoksunlukları da kaldırılırsa, siyasete dönmesi mümkün.

Endişeler

Prof. Dr. İzzet Özgenç, “Bu haliyle kanunlaşırsa içinden çıkılmaz bir kaos ortamına sürükleniriz” uyarısında bulunuyor. Prof. Dr. Ahmet Kılıçoğlu ve Prof. Dr. Tolga Şahin, erteleme hükümlerinin benzer suçlar işleyen bir kısım suçluları kapsamıyor olmasının eşitlik ilkesine (Anayasa'ya) aykırı olacağını savunuyorlar. Şahin, iptal davası açılırsa, Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) bu konuda iptal kararı verebileceğini söylüyor.

Komisyon raporuna siyasi partilerin neredeyse tamamının, kanuna ise kahir çoğunluğunun olumlu oy kullanmış olması nedeniyle bir iptal davası açılacağını, açılırsa çok ciddi bir sebep olmazsa iptal kararı verileceğini öngörmüyorum. Fakat iptal davası açılması ve Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı vermesi halinde kanun metni değişebilir, kapsamı daralabilir, genişleyebilir.

Referandum teklifi güçlendirebilir

Kanunu referanduma götürmek, kamuoyunun benimseyerek desteklemesini ve yapılan işlemlere güveni kalıcı olarak güçlendirebilir.

Zira referandum, konunun lehine ve aleyhine tavsiyelerin, fikirlerin ve eleştirilerin paylaşıldığı, kamuoyunun bilgilendirilerek kanaat oluşturduğu bir süreçtir.

Kamuoyu referandumla kabul ettiği kanuna sahip çıkar, sabote edilmesine izin vermez.

Demokratikleşme kime emanet?

Kanunda, Komisyon raporunun “Demokratikleşme” başlığı altındaki AİHM ve AYM kararlarına eksiksiz uyulması, özgürlüklerin genişletilmesi yönündeki tavsiyelere ilişkin hiçbir hüküm yer almıyor.

Tavsiyelerden “şiddet içermeyen fiiller ile ifade özgürlüğü kapsamında eylemlerin terör suçu sayılmaması” kanuna tek bir madde ekleyerek hayata geçirilebilecekken, bu yapılmadı.

Rapordaki, daha uzun hazırlık ve tartışma gerektiren, temel hak ve özgürlüklerin tam ve eksiksiz kullanılmasının önündeki engellerin kaldırılması için:

- Mevzuatın gözden geçirilmesi
- Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi
- Basın özgürlüğünü sınırlayıcı yasaların yeniden ele alınması
- Siyasi Partiler Kanunu ile yeni seçim kanunlarının yeniden uzlaşma ile düzenlenmesi
- Bir Siyasi Etik Kanunu çıkarılması tavsiyeleri ve diğerleri için ise, bu şartlarda kamuoyunun güvenini kazanıp güçlendirmek için öyle yapılması zaruri olmasına rağmen, bir çerçeve, terminli bir plan ve yol haritası açıklanıp vaat edilebilirken, bu yapılmadı.

Haklı sorular

Geniş kapsamlı demokratikleşme tavsiyelerini hayata geçirmek için kapsamlı çalışmalar yapmak, demokratik bir tartışma ortamında tartışma ve aktörlerin talepkâr ve taleplerini dinletebilir olması gerektiği ortada.

Çok daha uzun soluklu irade ve dirayet gerektiren bu hususta, gelineen durumda: “demokratikleşme tavsiyeleri kime emanet?” ve hatta “örgüt üyeleri saliverilip toplum hayatına karıştıktan sonra demokratikleşmeyi kim ne kadar gündeme getirir, çözüm talep eder” ve “Öcalan ve DEM Parti demokratikleşme tavsiyeleri konusunda ne kadar etkili, talepkâr veya istekli olacaktır?” soruları doğal olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer yandan, örgüt üyeleri arasında salındığı ifade özgürlüğü suçlarından tutuklu ve hükümlü olanların – eşitlik ilkesi de göz ardı edilerek – saliverilmesine dair bir hüküm olmaması, doğal olarak, kanunun arka planı ve olası art niyetler hakkında sorular da doğurmaktadır.

Kamuoyu mutabakatı güçlendirilmeli

Komisyonun 48 üyesinin 47'sinin kabul ettiği raporda getirilen (i) örgütün feshi, üyelerinin topluma kazandırılması ile (ii) demokratikleşme tavsiyeleri bir bütündür. Gerçekleşmeleri gecikmeli olabilir, fakat bu iki tavsiye grubu birbirinden ayrılamaz; biri diğerine tercih edilemez. Fakat kanunda demokratikleşme tavsiyeleri tamamıyla dışarıda tutulmuştur. Bu tercih yapıldığı durumda zaruri olduğu halde bu konuda kamuoyuna söz veren, bir plan ve yol haritası ortaya konulmamıştır.

Kanunla, Öcalan'ın ve DEM Parti'nin tüm isteklerini elde ettiklerini düşünen bir kesim bunu elde etmek için demokrasiyi daha da geri götürecektir, anayasa değiştirme dahil gizli anlaşmalar yapmış, vaatler vermiş olmaları ihtimalinden endişe etmektedir. Demokratik geriye gidişe bahane olarak, örgütle mücadelenin gerekçe gösterildiğini düşünen bazıları da bu endişelere katılmaktadır.

Vatanın bölünmezliği, üniter devlet, kan dökülmesine son verilmesi gibi temel konularda kamuoyunda güçlü bir mutabakat vardır. Bu mutabakat ve kamuoyu güveni, ortaya çıkan tepki, endişe, önyargı ve tartışmaları bastırarak değil, ciddiye alıp, anlayıp makul cevaplamak suretiyle daha da güçlenecektir.

Öcalan'ın dediği olabilir mi?

Yalçın Doğan'ın T24'teki "DEM usulü demokrasi: Öncelik "PKK affı, gerisine bakarız!" şeklinde sunduğu mevcut durum hakkında 3 Ağustos 2026 tarihinde, Öcalan, özünde, "sorunu çözmek için yola çıktıklarını, [teklifin] sürecin önünü açacak anahtar niteliğinde olduğunu, demokrasiye sonuna kadar kapı aralandığını ve "henüz her şeyin çözülmediğini, demokratik cumhuriyet için ciddiyetle çalışmak ve sorumluluk üstlenmek gerektiğini" söylemiş. Ancak bunun beyanda niyet edildiği şekilde gerçekleşmesi, şartların, aktörlerin ilgi ve menfaatlerinin ile güçlerinin aynı olmaya devam etmesine bağlıdır.

Gerçekten de örgüt üyelerinin 10 yıl içinde topluma dahil olması sorun algısını ve çözüm bulma iradesini zayıflatabilir. Siyasi aktörlerin birbirleri üzerinde etkisi, çözüm geliştirme enerjisi ve hızı azalabilir, demokratikleşme tavsiyelerinin yerine gelmesi zorlaşabilir. Bu konuda ne iktidarın ne de Öcalan'ın ve DEM Parti'nin elle tutulur bir plan ve çerçeve ortaya koymadığı durumda ümitvar olmak zordur.

Öcalan ve DEM demokratikleşir mi?

Tabanlarının siyasi parti yönetimlerini belirleme ve temsil edilme imkânını kısıtlayan, buna karşın merkez yönetimlerine oligarşik olağanüstü yetkiler tanıyan anti-demokratik siyasi partiler yasası, partileri liderlerin şahsi malı seviyesine indirmekte, sonuçta adeta ataerkil siyasi partiler ve örgütlenmeler ortaya çıkarmaktadır. Yolsuzluğu önleyecek bir siyasi etik yasasının yokluğu, siyasi faaliyetin finansmanının şeffaf olmaması, durumu daha da kötüleştirmektedir.

Diğer bir husus ise Kürt vatandaşların yoğun olduğu yerlerde demokrasinin yetersiz olması, demokratik çeşitlilik ve katılımın kısıtlı olması, DEM Parti dışındaki siyasi partilerin halkı temsilinin sınırlı olmasıdır. Bu sığılı gidermek ülkemizin temel sosyal sorunlarından biridir. Dolayısıyla "Öcalan ve DEM Parti'nin anti-demokratik siyasi partileri ve siyaseti demokratikleştirmek için ne kadar çalışacakları, farklı görüşlerin demokratik temsilini sağlamak için halihazırdaki durumdan ne kadar fedakârlık edecekleri, halihazırdaki gibi kemikleşmiş bir lider ve siyasi hareket olarak mı devam edecekleri" önemli bir sorudur.

Bir başka deyişle, ülkemizde demokrasi, yargı bağımsızlığı ile temel hak ve özgürlüklerin her alanda gerilemesinin gerekçelerinden biri olan örgüt ve tedhiş faaliyetleri kanunla sona erdikten sonra da Kürt siyasi hareketi önceden olduğu gibi tek partili ve tek liderli olmaya devam mı edecektir?

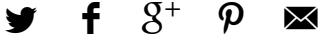
Öcalan ve DEM neyin kilidi?

Ekonomist İris Cibre, X'teki hesabında 5 Ağustos 2026 tarihinde (AKP 277, MHP 46, CHP 19, DEM 56, Hüdapar 4, DBP 2, Bağımsız 10 = 414) hesaplaması yaparak "Bugün, referandumsuz anayasa değişikliği için gereken 400 oy eşiği geçildi denebilir." şeklinde bir tespitte bulundu. Buna göre Öcalan ve 56 milletvekili ile DEM Parti, anayasa veya anayasa değişikliği konularında kilit durumdadır.

Demokratikleşme özgürlüklerin gelişmesi için en uygun ortamdır. Güçler ayrılığı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, siyasi etik, parti içi demokrasi ile güçlendirilen demokratik yapıda yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla etkin mücadele edilmesiyle temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi mümkün olur. Demokrasinin zayıf olduğu, devlet güçlerinin tek yerde toplandığı durumda yargı asla bağımsızlığa kavuşamaz. Yargının bağımsız olmadığı durumda ise demokrasi olmaz, siyaset kısır döngülere düşer, muhalefet göstermelik hale gelir. İktidar kendini güçlendirmek isterken temel haklar ve özgürlükler giderek daha çok kısıtlanır.

Demokratikleşme ile temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, yalnızca Kürt kökenli vatandaşlarımızın değil, herkesin temel ihtiyacıdır. Bu iki meseleyi sadece örgütün feshi ile üyelerinin topluma kazandırılması olarak görmek oldukça yanlıştır. Örgüt üyelerini salıverirken benzer suç işleyen eleştirel düşünceli diğerlerini içeride tutmayı açıklamak mümkün değildir. Kamuoyu sorunların çözümü için cömert ve toleranslı olabilir, ancak, eşitlik ve adalet hisleri zedelenirse bu tam tersine de dönebilir.

Kamuoyunun çözüm sürecine desteğinin güçlenmesi ve sürecin bir kazaya uğramaması için eşitlik ve adalet ilkelerine uymayan bu duruma en kısa zamanda son verilmesi, en başta Öcalan ve DEM Parti'nin kamuoyuna borcudur.

Haberler arşivinde arama yapın... |

Siyaset

Ekonomi

Hafıza Kartı

Hayat

Arşiv

English

Hakkımızda

Künye

Yazarlar

Yardım